

**Szanowni Goście,
Drodzy Opolscy Przyjaciele Odnowy Wsi!**

Z wielką przyjemnością wziąłbym udział w dzisiejszym święcie Odnowy Wsi Opolskiej i spędziłbym z Wami ten czas, jednak nie pozwalają mi na to zobowiązania osobiste, których mogłem odłożyć na później, dlatego korzystając z okazji, pragnę przekazać Wam tą drogą serdeczne gratulacje z okazji jubileuszu 25-lecia Opolskiego Programu Odnowy Wsi i złożyć swe najlepsze życzenia na przyszłość sołectw w Waszym województwie.

Dzisiejszy dzień skłania w sposób naturalny do tego, aby się zatrzymać i spojrzeć za siebie, ale równocześnie jest to okazja, aby myślami wybiec w przyszłość.

Spoglądając na minione dziesięciolecia dostrzeżemy, że były one nacechowane wyzwaniami, znajdziemy w nich wiele doniosłych cezur i zachodzących przemian o doniosłym znaczeniu. Myślę przede wszystkim:

- o upadku żelaznej kurtyny,
- o wojnie na Bałkanach po rozpadzie Jugosławii na początku lat 90. ubiegłego wieku,
- o rozszerzeniu Unii Europejskiej dokonującym się w kilku etapach i
- o głębokim przemianach strukturalnych i demograficznych obszarów wiejskich Europy.

Jednak również ostatnimi czasy staliśmy się świadkami wielu wyzwań na poziomie regionalnym – nie wspominając nawet o tych globalnych - do pokonania których prowadzi jeszcze daleka droga, a które będą nas zajmować jeszcze długo w przyszłości. W tym wszystkim właśnie obszary wiejskie mają do odegrania kluczową rolę. Hasłowo wypada wskazać na:

- zmiany klimatyczne i ich katastrofalne skutki, które sprawiają, że duża część Afryki i Azji staje się coraz mniej zdatna do zamieszkania, a które dotkliwie odczuły niektóre regiony Europy zwłaszcza ostatniego lata;
- kurczące się zasoby naturalne i deficyt energetyczny a w rezultacie tego wzrosty cen i konflikty;
- migracja ludności z obszarów wiejskich do miast i zjawisko ucieczki z miast wraz z ich ogromnym wpływem na społeczeństwo i gospodarkę;
- postępująca cyfryzacja obejmująca wszystkie obszary życia i gospodarki, z którą niektórzy sobie nie radzą, a która może stać się wielką szansą, szczególnie zaś dla regionów usytuowanych na peryferiach;
- ludzie uciekający przed wojną, terrorem, głodem i brakiem perspektyw, którzy szukają u nas, również na wsiach, bezpieczeństwa, spokoju, a czasem także nowej małej ojczyzny,

- pandemia, która w ostatnich dwóch latach doprowadziła do lockdownu w wielu obszarach, wiele dziedzin sparaliżowała, ale również rzuciła nowe światło na niektóre sprawy.

Najpóźniej od czasu pandemii wiemy już, że:

- bezpieczeństwo zaopatrzenia w żywność oraz dostęp do dóbr pierwszej potrzeby i usług podstawowych bynajmniej nie są oczywistością,
- odczyliśmy się wzajemnego słuchania i rozmowy ze sobą oraz
- że nasze społeczeństwo jest bardziej podzielone, niż mogliśmy się tego spodziewać.

Nawet gdyby komuś było jeszcze mało dowodów, to straszliwa wojna w Ukrainie w dramatyczny sposób dostarczyła ich.

Pandemia uzmysłowiła nam jednak jeszcze coś innego:

- gdy należy zachowywać dystans społeczny,
- gdy wzywa się ludzi do pozostania w domach i do pracy w domach,
- gdy potrzeba nam wolontariuszy i wreszcie,
- gdy zagrożone jest zaspokojenie potrzeb podstawowych,

wtedy ludzie przenoszą się na wieś, a wieś staje się utęsknionym, wymarzonym miejscem.

Wyniki badań naukowych wskazują nam, że megatrend nadal zmierza w kierunku urbanizacji, ale przeciwny trend, a więc opuszczanie miast i nowe migracje na obszary wiejskie, będą się wzmacniały, a przede wszystkim ulegną przyspieszeniu po pandemii.

Rozwój ten nie stanowi naturalnie remedium na wszystko i z dnia na dzień nie zmieniają się warunki ramowe przemian demograficznych i przestrzennych. Takie trendy nie są samonapędzającym się mechanizmem, który sprawi, że słabe obszary peryferyjne zbliżą się do ośrodków pełniących funkcje centralne i uczynią je silnymi.

Zaistniała sytuacja tworzy jednak pewną szansę. Szansę dla:

- bardziej zaradnych, kreatywnych i innowacyjnych wsi i małych miasteczek, które dostrzegają i wykorzystują swój potencjał;
- dla tych, którzy sprawiają, że to, co nowe zostanie zdefiniowane i biorą sprawy w swoje ręce, ale mają też odwagę wyznaczać granice tam, gdzie sukcesy w bliskiej perspektywie, mogłyby stać się balastem dla przyszłych pokoleń.

To ogromne zadanie dla naszych czasów wymaga zrównoważonego i integralnego rozwoju wsi polegającego na świadomym korzystaniu z zasobów i uwzględnianiu zmian klimatycznych. Rozwój wsi powinien sprzyjać włączeniu społecznemu a nie wykluczać, a także koncentrować się na specyfice i problemach występujących w poszczególnych wioskach.

Wymaga to:

- świadomości i kolorowej różnorodności mieszkańców wsi,
- życzliwego podejścia do osiedlających się mieszkańców,
- odpowiedzialnego planowania przestrzennego,
- wyraźnej redukcji mobilności poprzez skracanie dróg,
- zaopatrzenie na poziomie lokalnym w dobra i artykuły, jak również dostępność placówek pielęgnacyjno-opiekuńczych oraz
- przygotowania ludzi i infrastruktury do transformacji cyfrowej.

Znaczenie mają tu nie tylko czynniki „twarde“. Wyjątkową rolę odgrywają czynniki „miękkie“:

- dialog i komunikacja,
- partycypacja i zaangażowanie społeczności lokalnej,
- kooperacja i sieciowanie,
- korzystanie z wiedzy naukowej i ekspertów.

W tym procesie pomocne i motywujące nas mogą być: odejście od zaściankowego myślenia, wymiana doświadczeń, uczenie się od siebie nawzajem i lepsze wzajemne zrozumienie. Właśnie to promujemy i ku temu stwarzamy możliwości od ponad 33 lat w ramach ARGE - Europejskiej Grupy Roboczej ds. Rozwoju Obszarów Wiejskich i Odnowy Wsi - oraz organizując już 16 konkursów o Europejską Nagrodę Odnowy Wsi.

Kiedy w maju 1989 roku we Freisingu wraz z prekursorami z Bawarii, Styrii i Dolnej Austrii zawiązywaliśmy Europejską Grupę Roboczą ds. Rozwoju Obszarów Wiejskich i Odnowy Wsi (ARGE) zdawaliśmy sobie bardzo dobrze sprawę z jednej rzeczy: wieś jest małym światem, w którym wielki świat wystawia się na próbę. W tym "małym świecie" wsi nasza Grupa Robocza ds. Rozwoju Obszarów Wiejskich i Odnowy Wsi (ARGE Landentwicklung und Dorferneuerung), jako organizacja znana i ceniona w całej Europie, stała się ważnym punktem odniesienia i niezastąpionym towarzyszem drogi. ARGE umożliwia spotkania ludziom aktywnym na europejskich wsiach, zrzesza decydentów, przedstawicieli administracji publicznej i świata nauki przy jednym stole, uświadamia politykom, mediom i opinii publicznej znaczenie obszarów wiejskich dla całego społeczeństwa oraz przyczynia się do tego, że na wsi to, co nowe, staje się możliwe, a to, co przyszłościowe, staje się wykonalne.

Mnie samemu dane było stać na czele Europejskiej Grupy Roboczej ds. Rozwoju Obszarów Wiejskich i Odnowy Wsi (ARGE) od momentu jej powstania. Trzy tygodnie temu złożyłem urząd przewodniczącego zarządu. To, co jednak pozostało, to wiele ubogacających spotkań i niezapomniane wspomnienia. Niektóre z nich związane są z Polską, a w szczególności z województwem opolskim, które wcześniej zdecydowało się na członkostwo w ARGE i z którego pochodził w 2002 r pierwszy laureat Europejskiej Nagrody Odnowy Wsi na ziemiach polskich. Wracam myślami do spotkań z marszałkiem Antonim Konopką, a także z posłem na Sejm RP, Ryszardem Wilczyńskim, który od 2006 r. jest członkiem zarządu ARGE pełniąc funkcję

wiceprzewodniczącego zarządu, a który z znaczącym stopniem ubogacił moje doświadczenia w dziedzinie odnowy wsi.

Drogi Ryszardzie, szanowny Panie Marszałku, mili mieszkańcy województwa opolskiego, dziękuję za inspirujące spotkania z Wami i za Wasze projekty. Pozostańcie kreatywni i angażujcie się z rozwagą i odwagą na rzecz wsi i ich społeczności! One są tego warte, o czym sami najlepiej wiecie. Życzę wam z całego serca wszystkiego najlepszego na następne 25 lat odnowy wsi w waszej małej ojczyźnie.

Erwin Pröll

Europejskie Stowarzyszenie Rozwoju
Obszarów Wiejskich i Odnowy Wsi ARGE